СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, пятниця, 5-го вересня 1947. No. 206. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, September 5, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКА УМОЖЛИВЛЮЄ ЦІЛОМУ СВІТОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІСОТОПІВ

Ст. Луїс, 3 вересня. — Президент Труман проголосив телеграфічно „іменем народу Злучених Держав", що зносить заборону на вивіз з Америки радіоактивних ісотопів для використання їх науковцями усіх країн при дослідах в науці біології і над недугою рака. Вістку про знесення тайни над новим винаходом для лікування оприлюднено на четвертому Міжнародному Конгресі Дослідів Недуги Рака, що саме почав свої наради в Ст. Луїс. У ньому беруть участь науковці з 35 країн. Проф. Шілд Ворр[illegible] Медичного факультету університету Гарвард, з[illegible] повага в дослідах над недугою рака і член Комісії Атомових Випадків, заявив, що „Злучені Держави віддають світові найважніше знаряддя для дослідів від часу винаходу мікроскопу". Послання президента до конгресу науковців відчитав предсідник конгресу, д-р Е. В. Ковдрі з університету Вашинґтон. — Радіоактивсі ісотопи, або „радіо-ісотопи", як їх коротко називають, це побічний продукт з урану, якого вживають при добуванні атомової сили в ляборaторії Клинтон, в Овк Ридж, у стейті Тенесі. Ними завідує Комісія Атомової Енергії. Їх стережуть в подібний спосіб, як є стережена атомова бомба.

СЕКРЕТАР МАРШАЛ ПОВЕРНУВСЯ ДОМІВ.

Вашинґтон, 3 вересня. — Швидше ніж надіялися повернувся з Міжамериканської Конференції в Ріо секретар стейту Джордж С. Маршал з іншими делегатами на цю конференцію, а саме з сен. Артуром Ванденберґом і Вореном Остином. Вони обіцяли, що складуть звіт зі своїх досвідів по радіо. Всі вони годяться, в погляді, що конференція це справжній успіх, а Маршал твердить, що наслідки конференції будуть ще більші, ніж можна було надіятися. Остин, як американський [illegible] прилюднив уже свій погляд на конференцію в Ріо з точки її значення для О. Д. Він каже, що все-американська солідарність підносить силу О.Д. Остин вичисляє теж за поодинокими точками оборонного договору його користі для всіх країн Америки.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐІОН НА СТУДІЇ НАД СКИТАЛЬНИКАМИ.

Ню Йорк. — У середу відїхав до Европи бувший командант Американського Леґіону Пол Г. Ґрифит і 150 інших членів Леґіону на студії над побоєвищами і над допущенням скитальників до Америки. Побоєвища, у яких американські вояки втратили життя, це в першу чергу ті, які лежали на дорозі армії ген. Патена. На прохання през. Трумана Ґрифит і його прибічник Еремія Твумі з Лоресн Масс., мають основно прослідити положення здепласованих осіб. Твумі є членом підкомісії Леґіону для іміграції й натуралізації. Досі Леґіон не займав ніякого становища в справі дозволу для скитальників на іміграцію.

ПРИНСТОН ОСЕРЕДКОМ СТУДІЙ НАД ПРИЛЮДНОЮ ОПІНІЄЮ.

Вилйемставн, Масс., 3 вересня. — На другій Міжнародній Конференції для Дослідів Прилюдної Опінії, яка відбувається у Вилйемс Каледж, забрав в дискусії слово д-р Гадлі Кантріл, директор Університетського Бюра Дослідів Прилюдної Опінії з Принстон. Він заявив, що університет Принстон підготовляє ключевий індекс над прилюдною опінією і він уже буде незабаром доступний для наукових осередків. В Принстон призбирують опінію в справі 2000 різнородних питань річно і їх студіюють різні відділи. Пані Милдред Струнк, яка має нагляд над індексом, подала до відома, що досліди прилюдної опінії переводиться в 16 країнах, а від 1935 р. до кінця 1946 р. вислано запити для провірки поглядів в 30,000 різнородних справах.

ШІСТЬ СХІДНІХ ЦЕРКОВ ПРИСТУПИЛО ДО СВІТОВОЇ РАДИ.

Ню Йорк. — Шість східніх православних церков прилучилися до Світової Ради Церков, яка відбуде свій зїзд в Голандії в 1948 році, як це оприлюднює помічний секретар цеї організації. Зїзд скликають протестантські церкви, а зі східніх православних зголосилися тепер такі: з патріярхату в Єрусалимі, Антіохії і Александрії; Коптійська церква, Сирійська православна церква з Малабар, в Індії і Грецька православна церква.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ АФИДЕВИТИ НАПЛИВАЮТЬ ДО УРЯДУ.

Вашинґтон. — Всупереч поширеним вістям, що робітничі юнії під напором своїх провідників будуть бойкотувати закон Тефта-Гартлія, Краєва Рада Робітничих Відносин оприлюднює, що до її бюра безупинно напливають афидевіти від урядовців юній зі заявою, що вони не належать до Комуністичної Партії. Це опрокидує загальну думку, що юнії не хочуть признавати нового робітничого закону.

Британія домагається нової позички у висоті більйона долярів

Вашинґтон, 4. вересня. — Британія хоче дістати нову позичку від Злучених Держав у висоті одного більйона долярів. Вона домагається теж іншої допомоги від теперішньої адміністрації у Вашинґтоні, а саме: 1. [illegible]ту для Канади й висоті 750 мільйонів; 2. вищої допдати з Америки для покриття коштів окупації Німеччини; 3. знесення в умовах теперішньої позички [illegible]нови в справі виключного експорту зо Злучених Держав до Англії. Британські представники зажадали від уряду негайного скликання конґресу, щоб вирішити ці справи. Про це все нереговорював британський міністер скарбу сер Вилфрид Іді під час свого недавнього побуту у Вашинґтоні. Йому треба приписувати завішення постанови про переміну британських фунтів стерлинґів на долярову валюту. Його тимчасові успіхи спонуколи американський уряд вислати секретаря скарбу Джана Снайдера до Лондону. Снайдер уже відїхав до Англії в середу на наради директорів Світового Банку і Міжнородного Монетарного Фонду. — Департамент стейту переконаний, що Европа не може ждати на повільне складення договору в справі Пляну Маршала. Дорадники в закордонних справах твердять, що вже негайно треба почати відповідну акцію. Надзвичайна сесія конґресу мусіла б бути скликана не пізніше як в листопаді.

ТРУМАН І ДУТРА НА РОЗМОВІ В СПРАВІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

Ріо де Жанейро. — Президент Труман обговорює з президентом Дутрою справу нового торговельного договору між Бразилією й Злученими Державами. Договір підготовляли вже довший час, а тепер бразилійський сенат відбув тайну нараду над його поодинокими точками.

АМЕРИКА ОБВИНУВАЧУЄ СОВЄТИ ЗА ПРИСУД В СПРАВІ ПЕТКОВА.

Вашинґтон. — Щоб недопустити до виконання кари смерти на болгарськім провідникові селянської партії Миколою Петковом, уряд доручив американському амбасадорові у Москві В. Беделеві Смитові передати нову ноту совєтському урядові. У цій ноті Америка ще раз протестує проти присуду на Петкова ніби то за те, що він плянував змову проти комуністичного болгарського уряду. У ноті поновлений протест проти заборони селянської партії і прогнання її послів з болгарського парляменту. Америка обвинувачує Совєтську Росію в недодержанні постанов з Ялти в заохочуванні болгарських комуністів до звищення демократичного ладу, внаслідок чого прийшло до засуду Петкова на смерть. Америка домагається спільної провірки присуду.

ТРЕТІЙ ПРЕЗИДЕНТ В ЕКВАДОРІ ЗА 11 ДНІВ.

Кіто, столиця республики Еквадор в Південній Америці, 3, вересня, — Новий тимчасовий президент д-р Маріяно Сварез обняв уряд сподовж 24 годин після того, як він станувчено захопив владу у свої руки перед 11 днями, коли він скинув президента Веляска Ібару з його становища без проливу крови. Ібара поїхав на вигнання, а тепер вертається з поворотом до краю. Теперішній президент не думає уступити зо свого становища в користь Ібари.

Бевин дораджує Злученим Державам розділити золото, заховане в Кентоки

ТЕЖ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА МИТНУ УНІЮ В БРИТАНСЬКІЙ СПІЛЦІ НАРОДІВ.

Савтпорт (Англія), 3. вересня. — Британський міністер закордонних справ, Ернст Бевин, викликав чималу сензацію своєю промовою на річних зборах Трейд-Юнійного Конґресу, заявляючись за розподіл золота, нагромадженого Злученими Державами і переховуваного в Форт Накс, Кентоки. Казав, що він це говорить у своїм власнім імені, бо щиро вірить, що таким чином Злучені Держави самі на цьому скористали б і помогли б світові стати економічно на ноги. Як це практично здійснити, Бевин не сказав. Він теж заявився за знесення митних границь між державами, які входять в склад Британського Камонвелту. Казав, якщо митна юнія має бути добра для Европи, то чому вона не повинна бути корисною для усіх членів Британської Спілки Народів. Робітники слухали Бевина з великим зацікавленням і гаряче його оплескували, теж і тоді, коли він домагався від них більше праці для збільшення продукції й заповідав, що в найближчих двох роках не буде їм легше жити, але тяжче.

УРЯДОВО НІЧОГО НЕ ЗНАЮТЬ: НІ В ВАШИНҐТОНІ, НІ В ЛОНДОНІ.

Юнайтед Прес звідомляє з Лондону, що пропозиція Бевина в справі розподілу американського золота була цілковитою несподіванкою як для міністерства закордонних справ, так і для міністерства фінансів. Теж сумніваються, чи хтось коли піддавав таку думку вашингтонському урядові. Знов у Вашинґтоні, як звідомляють американські кореспондети, промова Бевина була цілковитою несподіванкою і сензацією. Кажуть, що пропозиція Бевина є нездійснима. Злучені Держави мають у Форт Накс золота на суму $21,765,907,000. Велику частину цього золота закуплено в Европі й уряд дуже радо його тепер відпродав би по $35 за унцію.

ПРОСЯТЬ АМЕРИКАНЦІВ МОДЕРНІЗУВАТИ ЄГИПЕТСЬКУ АРМІЮ.

Каїро (Єгипет), 3. вересня. — Часописи рознесли вісті з Вашинґтону, що єгипетський премієр Нокраши Паша відбув конференцію з підсекретарем стейту Ловетом, в часі якої просив американський уряд дати Єгиптові знавців, які помогли б змодернізувати єгипетську армію та повітряну силу. Вістку прийнято в Єгипті прихильно. Єгипет хоче показати світові, що він сам може оборонити Суезький Канал, а тим самим нема потреби, щоб Англія держала в Єгипті армію для цеї охорони.

ЗАСУДИЛИ НА СМЕРТЬ 14 ҐЕСТАПІВЦІВ ЗА СМЕРТЬ ПЯТЬДЕСЯТЬ АЛІЯНТСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

Гамбурґ (Німеччина), 3. вересня. — Британський військовий суд засудив на кару смерти через повішення 14 ґестапівців, які причинилися на особистий приказ Гітлера до вбивства 50 аліянтських летунів, які втікли з табору полонених в 1944 році. Як тих летунів зловлено, то їх усіх розстріляно.

ПОСТАВЛЯТЬ НЕЗАБАРОМ ПІД СУД МІКОЛАЙЧИКА.

Варшава, 2. вересня. — Цього тижня закінчиться в Кракові суд проти 13 обвинувачених, провідників людовців, що є в опозиції до уряду. Між ними є такі особи як Станислав Межва і редактор Кароль Бучек. Судять їх за звязок з польською підпольною акцією і шпіонажу в користь чужих держав, під чим треба розуміти шпіонажу в користь Злучених Держав і Великої Британії. Та цей процес, як кажуть, є тільки вступом до чогось більш сензаційного. По нім, кажеться далі, заарештують головного лідера селянської партії, М. Міколайчика і будуть його судити за це саме. Хочуть втягнути до цього ще й секретара кардинала Адама Сапеги, щоб вдарити ще й Ватикан.

КАЖУТЬ, ЩО ПАПА ДІСТАНЕ НАГОРОДУ НОБЛЯ.

Рим, 3. вересня. — Італійська преса передає за шведськими газетами, що папа Пій XII. буде наділений мировою нагородою Нобля за його змагання до світового замирення. При цьому додають, що папа мав знов довшу конференцію з М. С. Тейлором, особистим висланником президента Трумана до Ватикану.

РАДІСТЬ В ЕВРОПІ З ПРИВОДУ ПРИСПІШЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Париж, 3 вересня. — Вправді немає в нікого з 16 держав, які вислали своїх репрезентантів на Економічну Конференцію, сумніву щодо американської допомоги, проте є побоювання, чи ці держави видержать до наступного року, бо щойно тоді могли б цю допомогу дістати, як її ухвалить конґрес, який мав би зійтися на нову сесію доперва в січні 1948 р. Тому саме заіснувало таке велике піднесення духа в тих державах, як прийшла вістка з Вашинґтону, що Злучені Держави готові дати допомогу ще цього року.

Треба помогти Европі ще в 1947 році!

Таке заявив у Вашинґтоні Роберт В. Ловет, діючий секретар стейту. Казав, що економічне положення Великої Британії та західної Европи погіршується з кожним днем і вони не можуть ждати довше на здійснювання Пляну Маршала. З цього виходить, казав Ловет, що Злучені Держави мусять прийти Европі з економічною допомогою ще до кінця цього року. Це теж значить, що треба буде скликати цього року надзвичайну сесію конґресу в справі цеї допомоги.

ПРИБУВАЮТЬ НА НАРАДИ АСАМБЛЕЇ О.Д.

Лейк Соксес, Ню Йорк, 3 вересня. — Асамблея Обєднаних Держав зачне свої наради дня 16 вересня. Надіються, що прибудуть усі делегати, яких є 150. Очевидно, що кожна країна має ще цілий штаб різних дорадників та працівників. Несподіванкою буде це, що головою американської делегації буде сам секретар стейту, ген. Маршал. Досі не знати, чи прибуде на наради совєтський міністер закордонних [справ] А Вишинський. Заповіджено теж, що прийде українська група на чолі з Дмитром Мануїльським. Також не знати, чи прибуде Бевин.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК В БРИТАНІЇ ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ.

Донкестер (Англія), 3 вересня. — Заповідають, що Британія переживатиме цеї зими нову вугільну кризу, спричинену теперішнім страйком в Йоркширській вугільній окрузі. Страйк далі поширяється і обіймає уже до 50,000 майнерів. Найгірше, що ніхто не знає, як з цього вийти.

БРАК МАШИНЕРІЇ В БРИТАНСЬКИХ МАЙНАХ.

Кардиф (Англія), 3 вересня. — Американський журналіст, Джеймс Рестон, пишучи до Ню Йорк Таймс про вугільний страйк, каже, що англійці не хочуть робити в майнах і тому вугільна продукція від літ спадає. Це теж тому, що майни не мають модерної машинерії, ні відповідної транспортації, як це є в майнах в Злучених Державах. Через це пересічна продукція американського майнера виносила денно в 1947 році пересічно 5.50 тон, а в Англії 1.03.

В ЯПОНІЇ НАДІЯЛИСЬ ЧОГОСЬ ГІРШОГО.

Токійо, 3 вересня. — Японці, прочитавши вісті з конференції в Канбері, в Австралії, де радили над миром з Японією, легше відітхнули, відчуваючи, що Аліянти думають серіозно заключити з Японією якнайскорше мировий договір і то назагал досить лагідний. Продовження великої контролі Аліянтів вважають вони навіть необхідним з огляду на спокій в Японії та економічну відбудову країни.

ВІДКИДАЮТЬ СОВЄТСЬКИЙ ПЛЯН ЩОДО КОРЕЇ.

Сеул (Корея), 3 вересня. — Ген. Алберт Е. Бравн, голова американської делегації в Спільній Аліянтській Комісії, знов відкинув нову совєтську пропозицію в справі Корейської Асамблеї. Совєтська пропозиція узглядняє тільки самі ліві партії, а відкидає 24 більші праві групи Південної Кореї, позбавляючи отсим заступства 15,500,000 людей.

ІНДІЯ МАЄ СВОЇХ „СКИТАЛЬЦІВ".

Ню Делгі (Індія), 3 вересня. — Пандит Негру, премієр Індійської домінії, твердить, що буде тепер в Індії два мільйони переміщених осіб наслідком релігійної боротьби між магомеданами та гіндусами. Найгірше є в Пунджаб, який має мішане населення, через що цю провінцію поділено на дві частині, прилучивши одну до Індії, а другу до Пакістану. Ґанді далі постить і опадає на силах. Кажуть, що коли б він так помер наслідком посту, то прийшло б до страшної різні, бо гінтуси мстилися б на магомеданах. Місто Ню Делгі має до 300,000 збігців.

ЗАБЕРУТЬСЯ СКОРО З ІТАЛІЇ.

Рим, 3 вересня. — Американські війська, які находяться в Італії, залишуть цю країну скорше, ніж було в пляні, а це наслідком угоди між італійським міністром закордонних справ Сфорцою та американським амбасадором Джеймсом С. Доном.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Десята Конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки, яка відбулась на днях у місті Филаделфії, насуває багато думок, звязаних з українським життям на цій землі. Як знаємо, в часі війни поклали ми великі надії на „хлопців", які вернуть домів, багато навчившись зі самої війни, як і зі зустрічі з різними народами, а зокрема з українцями в Европі. Як війна скінчилась, а не було наглядної зміни в нашому життю, почав дехто зневірюватись і похитувати сумно головою, повтаряючи давню журбу: Що то з нами буде, як не стане „старих"? Десята Конвенція Молоді дала нагоду приглянутись старшим з молоді, майорам, капітанам і воякам з українського роду, як і наймолодшим. Справжнє зацікавлення молоддю першим повоєнним краєвим зїздом Ліги вказує, що ця молодь цілком не тратить звязку з українським життям, а навпаки, шукає з ним на свій лад звязку й хоче ним жити і для нього працювати, щоб його вдержати, прикрасити і поглибити. Ця молодь виявила велике зацікавлення українським мистецтвом і охоту його вивчити і поширити. Її серце відчуває теж мучеництво українського народу в Европі та його боротьбу за самостійність України. Трагедія української скитальщини знайшла в молоді глибокий відгомін і треба надіятись, що допомогова акція Злученого У.А.Д. Комітету та політична Українсько- [illegible] цертя завдяки більшій ініціятиві нашої молоді на місцях.

Одначе так є, що це все не станесь в таких розмірах, як є бажаним, коли сама молодь не візьметься в першу чергу за це, щоб краще себе зорганізувати, додаючи своєму життю більше ідейности, запалу і праці, обнятої певною програмою. Це завдання зможе молодь виконати тільки тоді, коли сам центр буде активним. Думаємо, що вибір проводу випав таким, що можна надіятись, що він доложить труду, щоб згуртувати нашу молодь в Америці біля тих великих ідеалів, для яких створено Лігу Української Молоді Північної Америки. Теж думаємо, що буде переведена проводом ревізія способу ведення Конвенцій в такий спосіб, щоби було більше часу і нагоди на наради і дискусії для цеї провідної частини молоді, яка прибуває з різних далеких міст в першу чергу на те, щоб основно переговорити найважніші проблеми молоді, а української молоді зокрема. Реформи потребують бенкети і концерти, влаштовувані з нагоди Конвенцій Молоді, як і дещо інше, а що теж повинно бути в програмі праці нового уряду Ліги.

Десята Конвенція Ліги була успіхом і свого роду запевненням, що дальша праця Української Молоді в Америці буде ширша, видатніша й ідейніша. З такими почуваннями витаємо новий уряд Ліги та бажаємо йому якнайкращих успіхів.

До Української Школи!

Раз-у-раз говоримо й пишемо про посилення і поглиблення українського життя в Америці. Проте не прикладаємо ще далі належної ваги до цього, без чого це життя не буде розвиватись, а буде занепадати, а згодом взагалі перестане існувати. Може залишиться тут і там українська назва якоїсь організації, народного дому чи церкви, але це буде все. Без української мови — не буде українського життя, не буде українського духа.

З українською мовою є одначе зле в Америці, дуже зле, коли йде про молоде, зглядно наймолодше покоління. Це ми всі добре знаємо, але чи дійсно думаємо про якусь зараду цьому недомаганню?

Кінчаться шкільні ферії, зачинається новий шкільний рік. Як кожного року, так і цього звертаємось на цьому місці до наших родичів, щоб не забули за свій обовязок післати їхню дитину теж і до української школи, коли вона ходить до загально - американської. Теж памятаймо, що є збудовані українським коштом і трудом цілоденні початкові школи, а теж і вищі. Вони є для української молоді, для наших хлопців і дівчат. Наші молоді дівчата мають навіть кілька нагод набути вищу освіту в українських освітних івиховних заведеннях, які є під кожним оглядом модерні й приступні навіть для найбіднішої молоді.

У нас, звичайно, українську школу тільки критикується, зокрема закидується їй, що вона не навчає української мови, що повинно бути її найбільшим завданням.

Критикувати можна і треба, коли це робиться в добрій вірі й в надії щось направити чи поліпшити. Та водночас треба ставитись серіозніше до самої української школи та цього, чого вона потребує: фінансової допомоги, кваліфікованих учителів і учительок і т. п. Найважніше: Ця школа потребує учнів, а тих учнів, як виказує статистика, є дуже мало.

Українську школу в Америці треба мати в кожній нашій громаді, в кожній закутині. Треба зреформувати навчання української мови в такий спосіб, щоб з цього навчання була більша користь, зачинаючи реформу від тих, які вчать, як і з цього, з чого й чого вони вчать. Це речі незвичайно великої ваги і найвища пора, щоб ця справа стала передовою в програмі вдержання і оживлення нашого народнього й церковного життя.

Знаємо, що це наше слово ледви чи дістанеться до цього молодого тут родженого покоління, яке повинно післати дитину до української школи. Та живуть ще бабуні і дідуні, що це слово читатимуть. До них апелюємо, щоб зробили, що є в їхній силі, щоб їх внуки та внучки були в українській школі, бо їм ця школа найбільш потрібна, коли іде про науку української мови та знання про Україну та український нарід.

Микола Чубатий.

За що йде тепер боротьба в Греції

Події, що тепер відбуваються [illegible] ції є досконалою ілюстрацією неморальности теперішних міжнародних відносин з одного боку, та прямо безвихідного положення, в яке тепер летить світ, з другого боку. Вже біля року на північнім пограничі Греції, від сторони Болгарії, Югославії та Альбанії, ведуться бої поміж Грецією та партизанами що раз-у-раз передістаються з Болгарії, Югославії та Альбанії, трьох скомунізованих сателітів Совєтської Росії. Так звані партизани є озброєні в модерну зброю, що її навіть совєтські сателіти не в силі мати, а дає її протектор міждержавної распрі — червона Москва. Іншими словами цілу імпрезу наїзду на слабу Грецію веде Кремль руками своїх попихачів: Болгарії, Югославії та Альбанії. Він насилає на безборонну, війною виснажену Грецію, що раз нові банди комуністів.

Очевидно, що Совєти використовують також скомунізовані елементи самої Греції, яка по важкім воєннім знищенню [illegible] куляції, переживає важкі часи повоєнної нужди, що є все добрим полем для ширення комуністичної пропаганди серед збідованого населення. Одначе комуністичні елементи самої Греції були б за слабі до викликання пограничних боїв, що вже тривають мало не цілий рік та нині не слабнуть, але ще кріпшають.

Для закриття своєї вини в нарушенню міжнародного спокою пропаганда з Кремлю спихає вину на консервативний грецький уряд, на реакцію то що. Ці звуки червоної пропаганди повторюють по всіх країнах демократичного світа, свідомі та несвідомі заушники Кремля. Грецький уряд виходить чорним як саджа, нерідко навіть в пресі далекій від комуністичних симпатій, дарма, що він не є ні ліпшим ні гіршим від пересічного уряду малих країн Европи.

А рівночасно Совєти насилають нові банди, одну за одною, вишколюють їх на терені Болгарії, Югославії та Альбанії та ще не дають змоги органам Обєднаних Держав спинити кровопролиття в цій частині балканського півострова. Звідомлення міжнародної комісії виказує наглядно вину совєтських сателітів; Совєти ж, на ділі виновник того кровопролиття, при помочі права вета не дають змоги міжнародній організації виказати дійсну правду про північно-грецькі заворушення.

Проти таких завойовницьких плянів Совєтів недавно оборонним муром була Велика Британія, яка боронила незалежности Греції. Одначе сама ослаблена воєнним вичерпанням передала Америці оборону Греції та обовязок спинити пертя большевиків до Середземного моря.

Все ж таки про що йде Совєтам в їх старанню здобути Грецію під свої впливи? Совєтам іде про це, щоби зискати через окуповання Греції краще стратегічне положення в новій війні, яка зближається з невмолимою конечністю. Боротьба поміж комуністичними та протикомуністичними силами на терені Греції це на ділі вже початок війни поміж Совєтами та демократичними державами, за стратегічну територію Греції. Нині поки що Америка дає Греції допомогу тільки грішми та матеріялами, одначе ситуація стає такою загрозливою, що Америка буде внедовзі приневолена вислати там свою армію, що зрештою американський делегат до Ради Безпеки вже й заповів.

Греція та Туреччина у найблищій війні будуть відгравати першорядну ролю з огляду на своє географічне положення. Звичайно панує переконання, що нова війна може зачатися на території Німеччини та що Совєти будуть старатися захопити решту західної Европи, що є під впливом демократичних держав. Одначе це ледви правдоподібне, щоб Совєти хотіли віддалятися від своєї країни, як підстави своїх операційних ділань своїм походом на захід. Совєти мусять боронити перед сильнішим американським летунством животних осередків свого промислу, без якого нині ніяка війна не може бути ведена. Такими важними осередками совєтської промислової сили є Лівобережна Україна, зокрема донецький промисловий басейн (Донбас), Баку з великанськими джерелами совєтської нафти та Маґнітоґорськ на полудневій кінчині Уралю. По знищенню тих трьох осередків совєтського промислу Совєти стають спаралізовані та неспосібні вести зачіпну війну. Вони вже можуть тоді тільки боронитися перед чужинецьким наїздом, який найскорше може йти через Чорне море від полудневих берегів України.

Стратегічні вимоги Совєтів наказували б не допустити сил демократичних держав через Еґейське або Грецьке море до Туреччини, бо всі налети демократичних держав на Совєти можуть відбуватися тільки з Туреччини та частинно з Греції. Не даром большевики домагаються Дарданелів від Туреччини. Не йшло їм тоді про право перепливу через ці морські проливи, але йшло їм про укріплення тих морських проливів та насадження там совєтських залог. Замкнувши в той спосіб Чорне море, большевики були б куди сильніші та безпечніші, ніж коли Чорне море було б так як нині відкрите для плавби противників.

Рівночасно пресові донесення останних днів говорять про сильне укріплювання большевиками найбільшого українського порту Одеси та про напружену ситуацію поміж червоною Росією та Перзією на тлі нафтових концесій, які большевики мали обіцяні в північній Перзії. На випадок знищення нафтових піль в Баку большевикам треба конечно дальше віддалених нафтових піль, якими можуть бути тільки нафтові поля в Перзії ближчі до останньої надії Совєтів, до так званого Кузнєцовського промислового басейну, положеного глибоко в Азії, на пограничах Афґаністану та Китаю. Большевики у новій війні мусять знов рахувати тільки на поміч безмежних просторів, але вже не східно-европейських теренів, тільки азійських, де вони переносять скорим темпом свою індустрію, зокрема з України нараженої на скору окупацію аліянтів.

Опанувати Грецію це значить відіпхнути своїх майбутніх противників на яку тисячу миль від совєтських животних промислових осередків та від неспокійної України, де революція рівночасно з наїздом західних аліянтів може скоро припечатати долю Кремля та злочинної кліки Політбюра.

Якщо відносини в Греції будуть розвиватися так як дотепер, то мабуть висилка американських військ до Греції стане конечністю, а тим самим нова війна зі скритої перейде в явну, хіба, що Совєти в останній хвилині обрахуються, що їх сили за слабі, щоб тепер починати війну та скапітулюють поки що перед демократичними державами даючи своїм бандам в північній Греції приказ перервати бортьбу та ждати більше пригожої для Совєтів хвилини. Ми стоїми на передодні дуже важних та рішальних подій світового значіння.

Виїзд комуністів з Канади

Донедавна не було чутки, щоби українські комуністи збиралися їхати з Канади на „родіну" („родіна" — акцент на „о", московське — рідний край). Знали ми про виїзд югославців, а про „українських" не було чутки.

Аж в половині серпня появилися в англійській пресі вістки, що з Канади збирається виїздити до 10,000 українських комуністів. В самім Виннипеґу мали б бути сотні таких. Багато українських комуністів вже давно мають паспорти, [illegible]

Коли виїзджали югославці, то можна було так думати: „Для югославців комунізм трохи нова справа і тому вони не мали часу його зрозуміти. Бо комуністичне панування Тіта почалося аж з кінцем війни, всего два роки, отже не було часу точно переконатися, що там робиться..."

Не те з українськими комуністами. Україна в большевицьких руках вже 25 літ; є в Канаді ті, що вже їздили до „комуни" і поверталися, кому вдалося; є в Канаді українці, що повиїздили з України до Канади, доки ще було можна виїхати; є в Канаді чимало листів з України до рідні в Канаді, писаних, коли ще можна було писати. Відома тут доля тих передових комуністів, що поїхали з Канади (прим. Ірчан) і не вернулися.

Окремі відомости могли мати українські комуністи в Канаді з Европи про тамошних комуністичних прихильників, що поїхали на Україну собі на загибіль. А дальше хочби виморювання українців голодом на Україні могло було навчити українських комуністів в Канаді, як виглядає большевицьке панування на Україні...

Коли в початках комуністичного панування деякі комуністи їхали на Україну, чи до Росії, можна було звати їх легковірними; можна було декого жалувати, а про декого можна було сказати: „Вперся — нехай їде і покушає того добра!" Більше тоді сказати не було що.

Та нині справу треба вже розглядати з іншого становища.

Коли з якогось краю люди виїздять більшим числом, то це є стратою для того краю. Бо не тільки, що виїздять вони самі, але вивозять своє добро. Таке воно і з Канадою. Адже нині приїздять сюди емігранти з Европи, на яких тут жде праця, а не то, щоби Канада мала позбуватися свого давнього населення.

Однакож з Канади можна виїзджати, коли хто хоче і спинити його не можна. Тут на те є воля. От багато канадійців виїзджає до Стейтів. Канада не спиняє своїх громадян так, як Росія. Але все ж виїзд комуністів має інше значіння, ніж некомуністів.

Для комуністів Канада не є домом, але тюрмою. Тут для них лише неволя, визиск, убожество, неправда, насильство... Їх дім там, де комуністи панують — Росія. Лише там є добро, там демократія, там справедливість, нема визиску, всі вільні, всі всего мають подостатком, кривда і насильство там невідомі...

Комуністи тілом тут, але душею в Росії. І лише російський лад є ладом, якого вони бажають і для Канади. Вони зобовязуються лише російськими комуністичними законами, як вповні добрими і справедливими. Авторітет, на який вони оглядаються, не тут, але далеко поза Канадою...

Коли дивитися на справу з такого становища, то вийде питання: Коли б ті 10,000 виїхали, колиб виїхало їх 15,000, чи було би це для Канади великою стратою?

Відповідь може бути лише одна, що страта невелика, або ніяка. Це могло би вийти навіть на добро Канаді. Бо місце тих, що виїхали би, заповнять зчасом інші, більше надійні люди; такі, що доки в

(Докінчення на 3 стор.).

ПЕТРО ХОРОЛ — Права застережені.

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

19)

В ОБІЙМАХ ГОЛОДУ.

За кілька днів ми були в Кахач Калі. Мусіли пересісти на інший потяг. Чекати доводилось довго.

Ми помітили, що кожних одну дві години проходили товарові потяги з колючим на люках замість грат. Кожний був повний арештованих. На кожному — охорона з війська ГПУ. Це — схоже на те, від чого ми втікали. Довідуємось: ГПУ провадить облави у всьому Північному Кавказі, вишукує приїзжих, зокрема українців. Затриманих спроваджують до Ростова, де їх переслухує спеціяльна комісія. Більшість під вартою повертаються на Україну, а невелику частину відправляють „без права листування".

Ми знали значення цього вироку.

Ми довідались потім, що за постановою уряду всі українці, що прожили в цих місцях менше 6 років, підлягали виселенню.

Україна в той час уже була охоплена голодною смертю, і відправка туди тих, що від голоду намагались врятуватись, дала наслідки гірші, як би всхі цих людей були убили на місцях їх арештів.

Пішли на берег Каспія, порадились і ухвалили їхати до Краснодару. На дальшу дорогу не вистачало грошей. Один чурек на 200 гр. коштував 50 карбованців. В Краснодарі ми розійшлись. Частина поїхала поїхала в станицю Рогівську, а я з жінкою й приятелем рішили до закінчення полювання на українців лишитись у знайомих у Кримській.

Моя дружина вступила до роботи на кухні місцевого летовища. Там чомусь робітників не чіпали.

Я прожив без прописки два місяці, але де міг — також заробляв.

Голод міцнішав. На базарах уже був великий наплив голодуючих з України. Частина з них були пухлі. На базарі ранками прибирали по 3—5 трупів. На стації трупи знімались з потягів. Навколо станції і в станції трупів находили щоденно десятками.

На базарах районний комітет партії провадив летючі мітинги.

Пригадую зміст виступів на одному з них. Місцеве населення закликали не продавати приїзжим харчів. Їх звали шкідниками, саботажниками, ледарями, що не хочуть працювати і намагаються викликоти голод на Кубані, взивали найбрутальнішими словами.

Місцева районова газета у лайках та оплюгавленні не відставала.

* * *

5. травня 1933 року я поїхав у Новоросійськ відбувати 3-місячне військове навчання. Я мав документ зарахованого в територіяльну частину.

Нас розмістили в новому будинку, що звався Дім Оборони. Прибуло 116 чоловіків. Групу назвали ротою звязку. Тому, що з цієї кількости коло 80 чоловіків були пухлі, ніякої муштри не було і заняття провадились класні. З 5 лекцій дві припадало на політичні заняття. Коли ж траплялись загальні збори, то вони відбувались у ці дві години.

На таких лекціях часто зібрані питали, чому є голод в СРСР. Нам оповідали, що голоду немає, але був саботаж на Україні і в окремих районах Кубані. Цей саботаж зліквідовано, Москва послала багато ешелонів хліба на Україну й населення там живе нормально. Політруки зачитували, навіть, списки скілько в яку станицю вагонів з хлібом відправлено урядом.

Сам я починав цьому вірити.

Часто нам розповідали, що в країнах Европи та Америки населення терпить невимовні страждання: Там виробництво далеко перевищує потреби, господарча анархія. Тому американські капіталісти десятками ешалонів коштовних харчів викидали в океан, а робітники американські після цього, десятками тисяч з голоду вмирали.

При цьому посилались на американську пресу, яка в той час ніби була заповнена такими повідомленнями. Але цієї преси нам не показувано.

Їдучи в кінці липня з Новоросійська до Кримської, я спостерігав на станціях та базарах, як фірами вивозили трупи. Лише тоді я до кінця зрозумів і остаточно оцінив уряд, що був виконавцем програми ВКП(б).

(Дальше буде).

М. Б.

З Ді-Пі табору у Новий Світ

1. Відчалюємо.

Як дуже ми ждали на той мент. Як сильно бажали ми чим скоріш вирватись із того ДП-івського гетта, в якому життя вже так остогидло.

Та тепер, коли вже сповнилась наша мрія і ми найшлись на кораблі, нам ніяково якось.

S/S "Marine Flasher" зачинає спровола відчалювати. Що раз то дальше відриваємось від берегів тепер уже ненависної нам країни.

А все ж нам жаль... Жаліємо, та не за тою німецькою землею, яку покинули. О, далеко ні!

В сілуетах потапаючого у вечірних сутінках далеко вже Бремергафену в в и ж а ю т ь с я нам дорогі для нас контури львівської свят-юрської катедри, Високого Замку, а там ген на обрії далеко — чи справді Карпати майоріють?...

Ні, це лиш думки, що там далеко на сході, викликають такі образи. Думками ми там, де батьки, брати, сестри остались...

Думаєш: колись, перед роками, наші перші емігранти виїзджаючи у Новий Світ, теж залишили дома батьків, друзів, рідних... І їм жаль тоді серце стискав. Але у якже ж інших умовах вони їх залишали...

Вони були свідомі, що їм поворотна дорга завжди відкрита. Що вони можуть забрати до себе своїх рідних. А порозумітись листом їм все було легко.

А нам?: „Ні вітру, ні хвилі" відти! Дістати листа зза кордону там за „залізною куртиною" це злочин...

До того ж там кров ллється... На широких просторах України там кривавиться народ без уговку. І багато там людей гинеться. Такий діє там закон. Закон хижака, який не здрігнеться перед нічим, не пожаліє ні дідуся над гробом, ні дитинки у колисці.

Не дивуйся отже брате нашим сльозам. Це не мягкістю, чи кволістю. Хіба хто душі в грудях не мав би, коли б у той момент не пустив хоч скриту сльозу...

* * *

Коли вже сталось так, що вони там, а ми тут, то усіми фібрами душі мусимо бути з ними. Бо ж не можна залишити самотними тих, що остались там, щоб боротись за Правду.

Та не тільки моя це справа твердо стояти за тими, що в Краю, мій американський брате! І не тільки тому, що у твоїх жилах пливе теж українська кров, і ти мусиш стояти за ними...

Ще раз повторюю: не можна нині бути рівнодушним зглядом тих, що боряться за Правду.

Пригадай: у 1919/20 рр. було так. що ми боролись, а поляки, мадяри, румуни, дивились, а дехто ще і ножем нас у спину. А нині? Сьогодні каються, та пізно.

І за вас, що осьтут за океаном безпечні, там іде боротьба.

Кордони твоєї країни сьогодні — в добу атомової бомби і ракетних стрілен теж там у Карпатах.

Світ не бачить цього, не розуміє і розуміти не хоче. Прикра то правда.

Але чи не наповнює і тебе гордістю, що ми українці перші найглибше і найкраще ту правду зрозуміли і пізнали зло та перші безкомпромісово, покладаючи на жертвенник все, стали до боротьби з тим злом?

2. На морі.

Небо мов сльоза чисте. Сонце по морі грає, жемчугами перлиться на гривах хвиль. Гріє воно аж палить у цю ясну липневу днину.

Минаємо англійське і французьке побережжя.

Пасажири мов мурахи на чердаку. Дивлюсь на цей щасливий, вибраний народ, що прямує у Новий Світ.

Справді майже сам „вибраний народ". Повно гамору і крику, як колись за добрих часів на ярмарку у галицькому містечку. Бо той народ не видержить, без рейваху.

Блестять у сонці золоті перстені, годинники, діяманти. Наче колись у Дорі чи Косові у літнищі. А наші ?

Лиш тут, то там по одному. І не такі на вигляд.

Налічив понад 40 душ. Цим разом це справді дуже багато на яких 800 других пасажирів.

А все ж таки в сумі дуже мало. На сотні тисяч українських скитальців у таборах Німеччини і Австрії досі наших виїхало найбільше 800 чоловік.

Аж тепер усвідомлюємо собі, що серед тої нещасної маси скитальців ми справді вибрані щасливці, як нам це вони говорили, коли ми з ними прощались. Бо там сьогодні залишитись дійсно дуже прикро.

Люди там мов та деревина без коріння. Вже третій рік як закінчилась війна, а народ постійно мов у залізничій ждальні, наче безупинно вижидає поїзду, сидячи на валізках, поїзду, який ніколи мабуть не надіде...

Чому так мало наших людей їде? Чи справді так важко це здійснити?

Річ у афідевітах... Не мають їх люди, а без того не поїдеш. Не у кожного рідня, щоб післала.

Чи справді треба аж рідні? Чи треба мати в Америці аж по крові брата, щоб дістати оцей папірець?

Приїхавши сюди, бачу, що коли б добра воля, то не один скиталець міг би тут найти брата.

Людина здатна до праці тут нікому не буде тягарем. Бо працю все найде, а найшовши її, заробить тільки, що проживе.

Йдеться тільки про довіря, про те, щоб найшлись у цій країні українські патріоти, добрі люди, які не злякались би підписати оттой папір.

Очевидно, годі посилати їх зовсім незнаним людям. Та знаю багато сотень сумлінних, дуже вартісних людей, які ні для кого нікому тягарем не були б. Тільки дати їм оту формальну змогу приїхати, без того ніяк.

Колись у давні часи, коли через наші землі переганяли дикі орди і наші люди мусіли тікати, другі, що їх доля пощастила, все давали їм захист. А і у цій уже війні кілько то наших людей приймало до себе ближніх, що ще гірше потерпіли від бомби, чи фронту. О, як же багато доброго серця виявили люди, що пізнали нещастя зблизька.

Чи найдеться тут тепер серед кількасот тисячного українсько американського населення хоч декілька тисяч доброзичливих людей, що знають і розуміють що нещастя і уможливлять деякій кількости наших скитальців переплисти океан?...

Віримо, що вони є ці люди і що вони своє зроблять.

Чи тільки жиди уміють за своїми постояти?

3. Перші враження.

Америка ошоломлює. Не такі хмародери, які нас вітають при вїзді в нюйорську чавань, а те, що тут усе стоїть незруйноване, упорядковане, іноді розкішне. Повні вистави, свідомість, що все можна купити, можна досита наїстись після тільки літ голодівки — це щось, із чим ви не зразу можете погодитись.

— Ваше призвище такето — вітає вас рідною мовою молода українська жінка ще на кораблі, називаючи моє призвище. Вже усіх українців маю, ще тільки на вашу родину жду...

О, коли б ви знали, які ми вдячні були цій молодій жінці за ці слова привитання. Та не тільки за слова. Вона так енергійно зайнялась нами і нашим манаттям, що ми просто захоплені нею були.

Таке ж тепле і сердешне привитання стрінуло нас з боку українських жінок у приміщенні Католицької Організації в Ню Йорку. Велика дяка цим жінкам за їх велике діло.

Пізніше стрінулись ми з більшою кількістю н а ш и х „старих" імігрантів. Всі вони виявились людьми співчуваючими, сердешними, доброзичливими. Відчували ми їх велику любов до Рідного Краю, представників якого вони з нас бачуть, і це безсумніву і джерело їхньої сердешности для нас.

Той факт дає нам підставу твердо вірити, що тут безкорисні не будемо. У тісній дружбі і спільному зусиллі зі старими імігрантами, зробимо скільки зможемо, щоб сотням тисяч наших скитальців чим скоріш відкрився радісний шлях на схід, до наших друзів, батьків, сестер, до нашої коханої Батьківщини.

Бо туди вони і ми всі у першій мірі усією душею прагнемо.

АТОМОВІ БОМБИ І БОМБОВАЛЬНИКИ НА ПАЦИФІКУ

Токійо. — Генерал Джордж С. Кенні, начальник Повітряної Команди Злучених Держав, виявив, що важкі бомбовальники марки Бі-29 розміщені на Аласці, Филипинах і в Японії та в інших островах Тихого океану і що Америка тепер ліпше підготована до боротьби ніж під час другої світової війни.

„Літаки з атомовими бомбами готові боронити Злучених Держав проти кожного, і в кожному часі, якщо хтось схоче на нас напасти" — сказав на пресовій конференції генерал. Генерал Кенні провів три тижні на відвідини бази важких бомбовальників довкруги світу. Він приїхав до Японії, а дальше їде на Аласку й Алевтійські острови. „Оця поїздка переконала мене, що Америка повинна наперед позаплачувати за поліси обезпечення. Штучні вогні довкруги світу часом вирвуться зпід контролі, отже нашим обовязком мати на поготівлі ведро з водою" — сказав генерал. Він пригадав теж, що атомової бомби не будуть кидати доки президент не видасть наказу.

ГОТОВИТЬСЯ ДО ФУТБОЛОВОГО СЕЗОНУ.—Це Дон Фелпс, з Кентоки Юніверзіті, що дасть про себе незабаром чути, як зачнеться футболовий сезон. Тепер він тільки вправляється, і то завзято, не зважаючи на спеку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„НЕ МІРЯЙМО ДОЛЯРАМИ!"

Під таким наголовком появилась у „Свободі" з 22. серпня стаття, яку написав В. Т. в канадськім „Новім Шляху". Думаю, що думки, піднесені автором, є важні і над ними вартувало б глибше застановитись.

Берім, наприклад, його заввагу, що наш загал замало читає. Так дійсно є. Десятки років живу між нашими людьми і знаю різні громади. Наші люди справді мало читають. Яка ж в тому причина?

Коли брати під увагу „стару генерацію", то памятаймо, що між нею є ще досі поважне число неграмотних. Вони можуть бути теж і нині хіба тільки добрими слухачами, як хтось другий читає українську книжку чи український часопис. Але й серед грамотних нема багато таких, що виявляли б справжню охоту до читання. Одним уже очі не дописують, а другі кажуть, на що вже читати, коли память слаба і скоро забуваєш прочитане. Знова деякі молодші зі старої генерації взагалі не розуміли і нині не розуміють, яким скарбом і дорогоцінним ліком є читання, тому від них годі й нині вимагати, щоб читали. Є цілком певно й така частина, що читає і любується в книжках, але таких людей є розмірно небагато.

Цілком іншу групу нашого громадянства, коли іде про читання українських книжок і газет, творять ці, що тут родились і виховались. Серед них нема неграмотних, але з ними біда з іншого боку. Багато з них цілком не знає читати по українськи, а то й говорити. Добре, якщо розуміють українську мову. Мало таких, щоб вміли читати, писати і говорити українською мовою. Чому це так, на те є різні причини. Самі ми занедбали цю справу, а тепер бачимо наслідки цеї байдужности до української мови. Бачимо це власними очима, бажаючи це недомагання направити. Та чи не запізно, особливо, як ми ту направу обмежуємо до закликів до молоді, яких вона не читає?

Мені здається, що найбільше може заважити на зміні — Церква. Щоб не говорити, так, як було в старім краю по селах, так і тут в Америці, священик має найбільший вплив в громаді. Де був рєвний і патріотичний священик в старім краю, там повставали читальні, кооперативи, там ширилась тверезість. Одна тільки різниця: в краю священик був свого роду незалежним в громаді й міг сказати тверде і терпке слово правди, як було треба, особливо, коли іде про тверезість, а в Америці цього нема.

Та й в Америці священик може багато заважити в громаді на цьому, щоб наша молодь вивчила українську мову, плекала українську культуру і цікавилась українськими справами. Теж треба, щоб молоде тут роджене священиче покоління саме володіло добре українською мовою і розуміло та відчувало українського духа. Я цього переконання, що яка церква — така громада. Як в церковній галі дбають про читальню й різні популярні відчити про Україну більше як про „бару", то цілком певно, що в такій громаді є і більше молоді, що знає українську мову та цікавиться українським життям.

Народні Доми, які маємо, мало причиняються до поглиблення українського життя. Вони на вигляд що раз гарніші, модерніші, але й прибирають що раз більше вигляд старокраєвих коршем, як глядіти на них з розривкового боку.

Сплачуємо довги, „палимо моргеджі" в Народних Домах і церковних громадах, а навіть подекуди маємо вже й поважну готівку, так чому бодай тепер не вживати дальших доходів на просвіту, школу, народний театр? Прибувають до нас зі скитальщини нові культурні й мистецькі сили, які шукають праці. Чому ж не вжити тих сил по наших Народних Домах чи в церковних громадах до праці над піднесенням нашого українського життя на вищий, культурний ступінь?

Автор згаданої статті пише таке:

„А де ж ті люди, що вчились якогось фаху, спеціялізувались в певній ділянці, які вони повинні би любит і уділити свого знання загалові? Чи не тяжить на них обовязок працювати бодай частинно в своїй ділянці знання, навіть тоді, як та праця неоплатна. А вкінці: А де ж служба народові?"

Слушна заввага, але хочу до неї ще щось додати. Берім людей такими, якими вони є. Праця вимагає теж певної нагороди, не конечно матеріяльної, але бодай моральної. Для народнього працівника моральна нагорода куди дорожча від матеріяльної, але чи не важко у нас таку нагороду дістати? Є успіх, а нагороди, цеї моральної, нема і це є нераз причиною, що люди тратять охоту до праці. Ми звичайні люди, ні генії, ні герої. Так і треба до себе ставитись. Немає потреби не нагороджувати і матеріяльно за працю, коли не бідуємо і маємо на це засоби. Обходімся з народніми працівниками по культурному, а на цьому скористає ціле наше життя. Старі інтелігенти могли не одно знести і свого держались, але з молодим поколінням уже не так. Про це теж слід памятати. Є в нас недомагання, але їх можна при добрій волі й охоті направити. Це й треба робити.

Йосиф Буката.

Виїзд комуністів з Канади

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Канаді будуть жити, будуть вважати її своїм домом і дбати про неї, як про свій таки дім. А коли б навіть з неї колись забиралися, то не понесуть про неї лихої слави, ані не зоставлять по собі лихого спомину. Бодай такі! А вже навіть з такими Канаді лиха не буде.

Не те зкомуністами. Вони ніколи не зміняться, ніколи не стануть більше надійними, ніж вони є. Коли б навіть не стало Москви, коли б комуністична Росія зникла з лиця землі, а на її місци став би там інший лад, вони лишаться такими, як вони є. Не буде комунізму, так вони знайдуть щось друге подібне; вони лишаться тим матеріялом, яким вони є нині.

Коли дивитися на комуністів з такого становища, то Канада цілком не стратила би нічого, коли б 10,000 комуністів з Канади забралося. Коли би всі забралися, разом з усіми шпигами і комуністичними агентами. Вони тоді зробили би Канаді велике добро.

Коли виїздять югославці, то мабуть головне, чого від них Тіто сподіється, то грошей, які вони до Югославії привезуть. Виїде їх 500, то повезуть майна на один мільйон долярів. А того на дорозі не знайти. Поза тим же клопоту з ними не буде. Їх візьмуть в руки і заставлять до праці, що буде додатковою користею для комуністичної справи.

Трохи інакше може бути з українськими комуністами. І тут, певна річ, може ходити про гроші, бо 10,000 може вивезти майна „на Україну" 20 мільйонів долярів. А „Україні" лучше, коли ті 20 мільйонів будуть там, ніж мали би бути в Канаді. Тих же, що поїдуть принявши російське громадянство, замішають між других „громадян" і справа скінчена. Навіть плач не поможе. Будуть писати до Канади листи, що щасливіших над них на цілому світі нема.

Однакож може бути щось більше. Відповідніший матеріял можуть „на Україні" вишколювати і він опісля вернеться сюди для комуністичної праці. Це можуть комуністичні політики мати на увазі. Одже ж так збирає молодих комуністів з інших країв Тіто — певна річ, що для вишколу; так висилають тутешні комуністи 110 комуністів на міжнародний зїзд молоді до Праги (в Чехословаччині). А ціль: будуть вони брати участь в спортових і культурних виступах, будуть брати участь в „неформальних" дискусіях над молодечими питаннями. Вони також причаться до реконструкційної молодечої бригади.

Подібне може бути вчасти і з тим, що поїхали би на Україну. Взяти тутешних уроджениців, вишколити, а тоді відослати назад сюди для комуністичної роботи.

Та поминувши все те, треба таки дивуватися, що знаходяться люди, які замикають очі на дійсність і пруться туди, куди неповинні, — на лихо собі і на лихо другим. —

(„Український Голос").

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ. (ЗА ЧЕРВЕНЬ, 1947)

Асторія, Н. Й. Зібрано на лісту ч. 109 при Укр. Парохії св. Миколая $80. По 10: М. Зароввений, Анна Климишин; Осип Купка 5; по 3: В. Старановський, Анна Бурдига, П. Гаврилець, Г. Василик, С. Кривень, М. Галан, П. Барнич, І. Сидор, Г. Синенко, П. Лесько, Павліна Гарлов, М. Левицький, С. Антошин; по 2: М. Табака, О. Мартин; по 1: М. Петрина, М. Доморецький, М. Борух, А. Паламар, Марія Довгело, Л. Литвин, о. Середа, Софія Дацишин.

Ню Бритен Конн. Д-р Володимир Геронт $20.

Ривергед, Н. Й. Марія Скрипецка $1.

Стемфорд, Конн. Колєкта з весілля у п-ва Красіцьких. Переслав М. Галькевич $53.

Вунсакет, Р. Ай. М. Кінаш $10.

Милвокі, Віс. Громадяни на зібранню в церковній салі: переслав секр. Т. Барсук $41. (Допис поданий до „Свободи"). С. Колтун 10; Інж. А. Вовк 5; по 3: І. Шеремета, В. Ґалдман; по 2: Т. Барсук, П. Стецик, Т. Танін, О. Сенчишин, В. Кметь, І. Хомета, о. Р. Качмарський, В. Яремчук, С. Юзьків; по 1: І. Сенчишин, І. Олсан, А. Колтун, І. Гасяк, Т. Колодрубець, В. Фута.

Сейн Луїс, Мо. З 25-літ. ювілею п-ва Зофії і Михайла Добромильских з Медісон Ілл. Збірка в У. Н. Домі. Переслала Марія Ґреськів на скит. $80.50. З вечірка весільних поправин; родичі молодих п. Круховських і Сопко збірку на скитальців перевели Н. Федчак і Ґреськів $38.50.

Тервил, Конн. Т. Коляр $3.

Миннеаполіс, Мінн. В Сопотюк (член. вкл.) $10.

Макоті, Н. Д. І. Колісничиков $5.

Манчестер, Н. Г. З Орг. ОДВУ переслав кас. В. Голт $53.75, П. Мигаль 5.

Вилмінгтон, Дел. А. Ґудзеляк $5.

Виллимантик, Конн. Д. Добуш $1.

Монтон, Р. Ай. М. Борис $10.

Лудлов, Масс. М. Пукіш $1.

Голийок, Масс. Софія Ягодзінска $5.

Плейнфілд, Н. Дж. З нагоди 50-ліття подружа громадян О. М. Дзера, зложили жертви (переслав О. Ярема) $33. По 3: О. Гайзинк, Ф. Пенгіль; по 2: В. Реновець, М. Дубас, Ю. Голинський, С. Дзера, М. Ярема, В. Ярема, Ц. Стек, О. Ярема, К. Чулій; по 1: І. Ярема, С. Дубей, Д. Симанюк, Р. Матвійчик, П. Дурановська, М. Стек, Шиманський, М. Головка; В. Лецин 5.

Олд Бридж, Н. Дж В. Януш $2.

Ню Маркет, Н. Дж. В. Скрутовський $1.

Юніон, Н. Дж. Анна Настюк $1.

Нюарк, Н. Дж. С. Головатий $1, В. Пархуць 2.

Пасейк, Н. Дж. Г. Яциняк $1.

Перт Амбой, Н. Дж. Збірка скитальцям у Парохії Успенія Пр. Діви (в Перт Амбой) $169..85; Анна Богдан 1.

Ірвингтон, Н. Дж. А. Куль $2.

Клифтон, Н. Дж. С. Боднарчук $2, А. Візьняк (чл. вкл.) 10.

Ню Бронсвик, Н. Дж. Зі золотого ювілею п-ва Ґоїв у Савт Плейнфілд. Переслав В. Дибайло $25.83.

Джерзі Сіті, Н. Дж. Пані Гребінек $1.

Ірвингтон, Н. Дж. П. Сороколіт $5.

Филаделфія, Па. Укр. Доп. Комітет з устроєного віча. Передала Марія Горохівська $400, П. Кознарський 10, Відділ 41 СУА 18, С. Сеньків 1, І. Гула $5.

Скрентон, Па. М. Стадницький $5.

Авока, Па. І. Соколовський $1.

Варрен, Па. Анна Блюк $1.

Бетлегем, Па. Ф. Пристус $1.

Вест Істон, Па. О. Гриньків $1.

Питсбург, Па. М. Федишин $1.

Еклей, Па. Г. Петровський $1.

Патставн, Па. М. Бакей $5.

Джірардвил, Па. Марія Максимчук $10.

Смокран, Па. Ю. Медвідь $1.

Бургетставн, Па. М. Сенчишин $1.

Вест Істон, Па. Вест Істонська Громада для скитальців, переслав: С. Терлецький $75.50.

Фріланд, Па. о. М. Кашуба $2.

Ексетер, Па. Ф. Хомин $7.

Гейзлетон, Па. А. Шараварко (чл. вклад.) $5.

Нортгемптон, Па. І. Кантуляк $1.

Ню Йорк, Н. Й. І. Марусевич $2, Т. Тивтей 2, Софія Галюта 2, Марія Олексів 1, І. Галків 1, Н. Гладун 1, І. Покорчак 1. З погребу бл. п. Микитовича ч. 204 від. УНС. Переслав М. Близнак (жертводавців подано до „Свободи") $42.25. В Зиблікевич 5, Ю. Мачуга 1. З весіл. забави у п-на Гавриловичь, з приводу весілля своєї доні Олі і М. Іванс. Збіркою занялися: Ева Кобзар, Текля Дякович $26. М. Дроздик 10, І. Дмитерко 1, С. Масловський 10, С. Шиш, чл. вкл. 5, Марія Матусев, чл. вкл. 5.

Рачестер, Н. Й. Ф. Воверс $2.

Ленкестер, Н. Й. Від. 87 УНС переслав Н. Трояновський $5; Ленкестер Реліф Коміт., переслав Н. Трояновський 30.

Бруклин, Н. Й. Софія Бісик $1.

Елмайра, Н. Й. В. Білозор $2.

Ричмонд Гилл, Н. Й. Збірка на хрестинах дочки у п-ва І. М. Сташків. (Переслав В. Цісик $63.

Бронкс, Н. Й. Катерина Юрдига $5.

Лонд Айленд, Н. Й. М. Вівчар $10, Марія Вівчар 5.

Гемстед, Н. Й. М. Бучак $1.

Іст Медов Гемстед, Н. Й. С. Кравчук $1.

Джонсон Сіті, Н. Й. С. Войтів $1.

Грейт Нек, Н. Й. М. Окон $15.

Йонкерс, Н. Й. В. Хомяк $2.

Асторія, Н. Й. І. Кубарик $1.

Берні, Н. Й. С. Масловський $10.

Рачестер, Н. Й. Ф. Воверс $2.

Геркимер, Н. Й. М. Політило $1.

Наягара Фолс, Н. Й. На хрестинах у п-на Ольги і Константина Цюпки $15: жертвували: С. Цюпка 5; К. Цюпка 3; по 1: І. Пуцак, К. Пуцак, М. Цюпка, А. Яцусь, Т. Каландреллі, Е. Каландреллі, Ю. Пуцак. Переслала: Стефанія Пуцак.

Гейстінгс над Гудсоном, Н. Й. Укр. Амер. Жіночий Клюб, переслала п-ні А. Антошик $25.

Трой, Водервліт, Коговс, Н. Й. Від тих трох Укр. Демокр. Клюбів остало з окруж. пікніку, яку переслала п. М. Спяк секр. $17.26. Заразом Амстердавм (вкладку) 5.

Вотервліт, Н. Й. З гостини в честь прибувших з Европи. Гроші переслав секр. М. Спяк $53.50.

Толідо, Огайо. В 25-літ. ювілею п-ва К. М. Косничів, переслав М. Бласецький $79.

Йонгставн, О. М. Копач $2.

Клівленд, О. І. Жук $1, М. Пастернак-Сенута 2, Ф. Ендзевич 1.

Йонкерс, О. А. Сарафін $2.

Парма, О. Розалія Завіньска $1.

Лейквуд, О. З нагоди подружа молодих: п-и Юлії і п. Ст. Якимів зібрано $23.25. Збірку переслав В. Момрик. Жертвували: по 5 громадяни: Якимів, Тимчина, Моштук; по 1: В. Вороняк, З. Горват, К. Гаврилюк, В. Момрик, Малецькі, А. Бабак. Решта дрібними.

Маямі, Фла. З весільної забави молодих: Івана й Анни Кручковський; переслав секр. Т. Мимрик $61.

Ембридж, Па. А. Шпек $1.

Честер, Па. Коляда на скитальців та споводження сиріт. Колядували: В. Новак, В. Троч, І. Давид і Н. Яцик. Зложили коляду: по 5: М. Кагуй, М. Парасюк, Ілія (нечитке); по 3: М. Івасців; по 2: Т. Новак, В. Трач, І. Давид, Н. Яцик, В. Федорович, М. Яцик, М. Закорчемний, Н. Муляр, Трось Франко, П. Купчак, Н. Когуй, Г. Івасів, Я. Ташек, О. Коваль, Н. Іщук, М. Стреб, Г. Давид; по 1: К. Карнаух, Й. Олійник, М. Пердок, М. Смолин, П. Соідло, Я. Лучечко, П. Яцик, Н. Волощук, Ю. Равлик, М. Єдинак, Т. Годунька, П. Блотний, П. Закорчемий, С. Чаґон, М. Дідух, С. Ткач.

Шикаго, Ілл. У фінансовім звіті за місяць лютий 1947 має бути: Українська Православна Парохія св. Володимира з Листопадового Свята $411.60.

Дітройт, Міш. А. Прибила $1, О. Шеремета 1, Анна Лопянецька (писанка) 5, Н.Н. 1, Н. Треш 5, Г. Терех5.

Ошава, Онт., Канада. І. Заричняк 5.

Монтреал, Кв., Канада. М. Дидик $1.

Джоліет, Ілл. Анаст. і Осип Кочан; коляда і член. вкладка $20, І. Козак 5, О. Бернадин, 5, М. Болехівський 5.

Винніпеґ, Ман., Канада. Й. Билинський $1.

Бюрократія, монополісти і бракери

(-С-). Міністерство торгівлі РСФСР перевело в перші дні липня цього року провірку товарів, які виробляються та розподіляються для місцевого населення. Наслідки цієї провірки подаємо за „Правдою" ч. 173. Там написано:

„База Союзглавлегсбита здала для комерційної торгівлі суконки Барнаульської швейної фабрики. Суконки з чорного маркизету, шиті білими нитками, а суконки з оранжевими квітами — чорними нитками. Замість того, щоб поставити питання про притягнення винних до відповідальности, Союзглавлегсбит звернувся до міністерства торгівлі РСФСР з проханням примусити торговельні організації прийняти забраковані товари.

Трикотажні вироби на московській базі Союзглавлегсбита виявилися поганої якости, а сортамент їх — одноманітний...

Все це показує, що збутові організації промислових підприємств та їхні бази слабо боряться за високу якість товарів. Більш того — вони ще погіршують якість товарів у процесі розподілу їх.

Численні збутові організації механічно засилають товари на місця, не рахуючися ні з потребами, ні з сезонами. Союзглавлегсбив і його бази часто плянують відправку товарів для продажу сумарно, на рублі, не регулюють сортаменту товарів, що їх направляють у ту чи іншу область.

Чим пояснити, що в торговельну сітку попадають товари низької якости?

Насамперед тим, що досі торговельні організації не ставлять достатніх вимог і спокійно дивляться на виважування виробів, які не відповідають стандартам, а тим самим помагають виробництву товарів низької якости. Замість вимагати покарання тих, хто продукує товар низької якости, зусією суворістю закону, торговельні організації часто проявляють лібералізм, приймають погані товари і пускають їх в обіг...

Главсбити промисловости та їхні торговельні бази не звязані з споживачами, відірвані від замовлень ринку, і тому добровільно чи примусово прикривають погану роботу промислових підприємств."

Скупчивши у себе основну масу товарів для продажу і, будучи свого роду монополістами, Главсбити та їхні торговельні бази перестали торгувати. По своїй суті вони перетворились на склади, звідки товари механічно відправляються в області, краї та республіки, не враховуючи місцевих потреб і замовлень...

З усією строгістю стоїть закон про кадри завідувачів товарами, бракерів, сортуючих і відбірників. Пора перевести тих спеціялістів на бази, склади, магазини, поширити їхні права і підвищити відповідальність до осяги праці. Невідкладним завданням є підготівля нових кадрів товарознавців і бракерів у наших вищих та середніх школах..."

Ствердження правильні, але неправильні висновки.

Не бракери й товарознавці змінять становище, але треба міни большевицької системи. Треба замість неї, такої системи, яка дбала би про потреби не партії, а народу, яка думала би не категоріями мертвої доктрини, а життя, треба господарської й політичної системи, де люди могли би свобідно продукувати та купувати.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — Допис про „Український Народний Хор в Ню Йорку, поміщений в попереднім числі, написав п. Лев Безручко.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПОШУКУВАННЯ

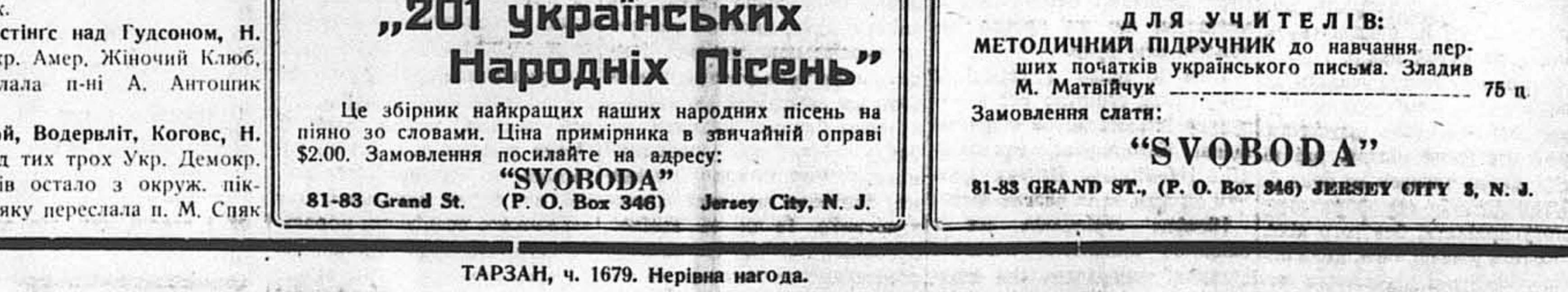
МИКОЛАЙ ВОЛОШОНОВИЧ пошукує брата АНДРІЯ ВОЛОШОНОВИЧА з с. Кролика, пов. Сянік, Галичина. Тепер перебуває в Арґентині, Пол. Америка. Він самий, або хто з кревних чи знайомих, що про нього знають, хай голоситься на адресу: NICHOLAS WOLOSHONOWICZ, 48 Washington Ave., Elizabeth 2, N.J.

МИКОЛА БОЙКО, син Костя і Анни Бойко, з села Кропівна, пов. Золочів, або хто про нього знає, хай голоситься до тітки на адресу: KSENKA ILECZKO 2156 N. KEDZIE BLVD. CHICAGO 47, ILL.

ПОШУКУЮ своїх сестер, котрі давнійше жили в Ню Йорку під ч. 242 E. 2nd Street, а саме: СОФІЮ зам. КОЦЮБКА І КАТЕРИНУ з дому БОДАК. Вони самі, або хто про них знає, хай голоситься до: W. BILYJ 67 Sullivan St., Toronto, Ont., Canada.

ВАСИЛЬ ХУХРА зо села Улюч повіт Сянік, пошукує свого брата АНДРІЯ ХУХРУ, котрий має перебувати в Ню Йорку. Голоситись до: PETER KIERYK 2774 W. 15 St., Cleveland, Ohio

ТАРЗАН, ч. 1679. Нерівна нагода.

Коли перестрашена малпа завважила наміри Зорга, вона вискочила на найближче дерево.

Правда, гнучкий побіг малпи не дорівнював велитенським крокам Зорга...

...одначе страх додавав сили малпі й вона вискочила безпечно на гиляку.

З звинністю, набутою впродовж віків, розбішений войовник кинув дручок.